

Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна,
к.ю.н., доцент кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»,

ЗАСТОСУВАННЯ ВІДЕОКОНФЕРЕНЦІВ ЯК ЗАСОБУ СПРОЩЕННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ ТА ІНШИХ КРАЇН

Стаття 55 Конституції України закріплює гарантію кожному на судовий захист його прав та свобод. Це ж право закріплюється у 6 статті Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, де зазначено, що кожна особа має право на публічний і справедливий розгляд його справи упродовж розумного строку безстороннім і незалежним судом.

Однак, на практиці особи, які беруть участь у справі, не завжди мають можливість бути присутніми особисто в судовому засіданні через об'єктивні причини. Саме тому достатньо часто виникає потреба участі сторін у судовому засіданні в режимі відеоконференції. Ця норма відноситься до новел цивільного судочинства.

До переваг даної процедури можна віднести те, що сторони можуть економити не тільки свій час, але також гроші, які необхідні для прибуття у інший населений пункт де розглядається справа. Ще одною перевагою є відсутність вимоги про компенсацію витрат на організацію такої відео конференції та підвищення рівня доступності правосуддя.

Відповідно до ст. 158-1 Цивільно-процесуального кодексу України суд за власною ініціативою або за клопотанням сторони чи іншого учасника цивільного процесу може постановити ухвалу про їх участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції.

Так, клопотання про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції повинно містити:

- Найменування суду, в якому забезпечується проведення засідання в режимі відеоконференції (повна назва)
- Дату проведення такого засідання
- Дані особи, що буде братиме участь у судовому засіданні в та її процесуальний статус
- Підставу неможливості розгляду справи у іншому населеному пункті, наприклад, у зв'язку зі станом здоров'я (заявляється за бажанням сторони).

Необхідно звернути увагу, що будь-яких вимог щодо подання доказів обґрунтованості цього клопотання не встановлено, тобто немає необхідності доводити своє бажання брати участь у справі саме через вказаний суд. Клопотання носить одноразовий характер, і не потрібно його по-

давати щодо кожного наступного засідання.

Вищезазначене клопотання подається в строк не пізніше 7 днів до дати проведення такого засідання.

Вирішення питання про участь особи у такому судовому засіданні вирішується судом лише за наявності вищевказаного клопотання або за власною ініціативою не пізніш як за п'ять днів до дня проведення такого судового засідання. Згідно ч.3. ст. 158-1 ЦПК ухвала суду, яка прийнята за наслідками вирішення даного питання, оскарженню не підлягає.

Найголовнішим позитивом упровадження системи відеоконференцз'язку є суттєве скорочення строків розгляду кримінальних проваджень та цивільних справ.

Позитивним фактором запровадження системи відеоконференцз'язку є й можливість її використання для дистанційного спілкування між судами різних інстанцій, Державною судовою адміністрацією та іншими державними органами. За допомогою інтерактивного інструменту відеоконференції можна за участю широкого кола осіб проводити наради, семінари та інші навчально-інформативні заходи. І переваги такого спілкування — очевидні [3].

Використання відеоконференцз'язку під час проведення судового засідання достатньо поширене у світовому просторі. Так, у Польщі підставою для проведення відеоконференцій в цивільному судочинстві є стаття 235 §2 Цивільного процесуального кодексу, в якій йдеться: «Якщо характер доказів не суперечить цьому, суд, який виносить рішення може вирішити при його дослідженні використовувати технічні пристрої, які дозволяють зробити це на відстані. Суд, який виносить рішення, досліджує докази в присутності суду, який це запросив або судового референдарія в цьому суді» [4]. Крім того, на підставах встановлених законом, міністр юстиції видав постанову від 24 лютого 2010 року «Про обладнання та технічні засоби» для того, щоб сприяти збору доказів на відстані в цивільному судочинстві у Польщі [5].

Серед інших держав, що використовують відеоконференцз'язок під час проведення судового засідання, необхідно виділити США, де застосування відеоконференцз'язку стало навіть більш популярним ніж звичайне слухання справи. Так, за допомогою системи SKC (розумний зал судових засідань), дистанційні учасники можуть бачити кілька частин кімнати в режимі поділу екрана, що дозволяє їм одночасно бачити всі зони судового засідання, включаючи суддю, позивачів або відповідачів, адвокатів і присяжних.

SKC розробила мобільну платформу для залів судових засідань з камерою, ноутбуком, принтером, гучномовцями і екранами дисплея, які дозволяють учаснику вставляти флеш-накопичувач з контентом і представляти його як в кімнаті, так і для віддалених учасни-

ків відео (як відеоконференція через Скайп). Судді і судові виконавці можуть управляти аудіо / відео і записувати в приміщенні за допомогою одного сенсорного екрану, уникаючи непотрібних перерв в роботі [6].

Підсумовуючи, необхідно зазначити, що застосування систем відеоконференцзв'язку в цивільному судочинстві є дуже важливим, оскільки, чим ширше буде коло способів участі зацікавлених осіб у справі, тим більш ефективніше та скоріше буде розглядатися дана справа. Відтак особи зможуть реалізовувати своє право на доступ до правосуддя, адже в учасників процесу з'являється вибір, яким саме способом брати участь у судовому засіданні.

Література:

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № № 40-42. – ст. 492.
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 // Офіційний вісник України. – 1998. – № № 13. – стор. 270.
3. Стан використання систем відеоконференцзв'язку при здійсненні правосуддя Жидачівським районним судом Львівської області за I півріччя 2014 року / [Електронний ресурс] / http://gd.lv.court.gov.ua/userfiles/file/sud1307/pdf/Yzahalnennja/Analiz_videoconf.pdf
4. Sąd na odległość – inne oblicze wideokonferencji / [Електронний ресурс] / <http://itwadministracji.pl/numery/pazdziernik-2016/sad-na-odleglosc-inne-oblicze-wideokonferencji.html>
5. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 lutego 2010 r. w sprawie urzędzeń i środków technicznych umożliwiających przeprowadzenie dowodu na odległość w postępowaniu cywilnym (Dz.U. 2010 nr 34 poz. 185) / [Електронний ресурс] / <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20100340185>
6. SKC's Smart Courtroom / [Електронний ресурс] / <http://shop.skccom.com/Video/Telejustic>